

Deling av Lenvik herred.

Jeg har med interesse lest herr Harald Sørensens velskrevne diskusjonsinnlegg i ovennemnte sak. For å forenkle diskusjonen hadde jeg satt opp i 6 punkter de fordeler en kommune med liten utstrekning kunne rekne med. Herr Sørensens innlegg går da også stort sett ut på å understreke disse fordeler, samt å bortforklare de fordeler en folkerik kommune må antas å kunne by på.

Av de oppstille punktet er jeg enig i nr 1. 2 og 3. For punkt 4 og 5 (bedre samhold — rettfærdigere fordeling av kommunale goder) stiller jeg meg mere tvilende, hvis da ikke kommunen er så liten at distrikts hensyn ikke kan forekomme.

Det er såleis ikke så stor forskjell i vår oppfatning av de fordeler en geografisk sett liten kommune byr på, i forhold til en stor. Men når herr Sørensen konsekvent reduserer eller stryker alle poster som må føres opp på debetsia, så er dette en mye brukbar debattaktikk hvis en bare er ensidig innstilt på å nå et bestemt mål. Jeg mener derimot at diskusjonen skal tjene til å klarlegge alle problemer, slik at en finner fram til det beste resultat, sjølv om dette skulle vise seg å bli et anna enn hva en opprinnelig hadde tenkt. Men da er det også nødvendig at en omhyggelig noterer både debet og kreditpostene med sin fulle verdi. I motsatt fall blir det en falsk balanse en får som sluttresultat.

Når De, som bevis for riktigheten av Deres syn, nemner en velstyrt liten kommune som motstykke til en nærmest vanstyrt stor, så er denne bevisføring like logisk og overbevisende som følgende: Herr A. er liten men klok. Herr B. er stor og dum. Altså er små menn klokere enn store. Enkelt og greit.

Jeg tror ikke vi skal trekke namngitte kommuner inn i debatten som eksempler på godt eller dårlig styre. Det pleier som regel å være minst to meninger i slike spørsmål, og vi risikerer å komme helt ut på viddene. Jeg foretrekker derfor at vi holder oss til reint generelle betraktninger.

La meg først klarlegge hva jeg mener med en stor kommune. Aker og Måsøy er begge meget store kommuner, hver på sin måte. For det første er størrelsen (folketallet) en fordel. For den andre er størrelsen av geografisk art, og da er den en ulempe. Med unntak av de tilfeller hvor herredsgrensene er naturbestemt, vil enhver herredsinn- deling bli et kompromiss mellom disse motstridende faktorer: Ønsket om å skape til- strekkelig store enheter, samtidig som området ikke må få for stor utstrekning eller ha for mye motstridende interesser. Når der for de fleste kommuner her nord har lite folketall, så skyldes dette geografiske forhold, ikke at folkefattige kommuner i og for seg er ønskelig.

At en stor kommune, under ellers like forhold, har evne til å løyse langt større opgaver enn en liten, mener jeg er så innlysende at det skulle være unødvendig å diskutere det. Under vanlige forhold antar jeg denne fordel er stor nok til at den alene utbalanserer alle de fordeler de små kommuner har.

Det kan sjølvsagt være delte meninger om hvor stor betydning det kan ha at kon- juktursvingninger blir mere utjamna i en stor kommune med mere allsidig næringsliv. Det kan jo synes nokså likegyldig dette med næringslivet, så lenge staten må yte tilskott for å balansere budsjettet. Men bør vi ikke være så optimistiske at vi trur at den alminnelige velstand vil auke såpass, at den tillater kommunen å være herre i sitt eget hus.

Når jeg mener at en kommune på 7000 innbyggere bør kunne mønstre 10 ganger så mange kvalifiserte folk i administrasjonen enn en kommune på 700, så grunner dette seg på et rekne stykke av enkleste slag. Det er bare 2 forhold som kan forkludre det, nemlig:

1. Befolkningen i den lille kommune har høgere intelligens og kultur enn i den store. (Slikt forekommer).
2. Politiske forhold gjør at kvalifiserte folk i den store kommunen blir holdt borte fra kommunens styre. Eller de foretrekker å holde seg borte for ikke å bli medansvarlig i rotet, eller fordi de anser opposisjon mot et kompakt flertall for bort kastet.

Herr Sørensen mener å ha konstatert at såvel styret som debattene blant «folkets kårne» i en bestemt stor kommune ikke har båret bud om noe høgt nivå, hverken i den ene eller annen retning. Jeg vil ikke benekte at han kan ha rett. Men da skyldes det en av de overfor nemnte grunnfeil, og da nytter det ikke om man deler vedk. kommune aldri så små, nissen ville sitte øverst på flyttelasset. At kvaliteten av et utvalg står i et visst forhold til antallet en har å velge blant, ser en lett ved å sammenlikne fylkestinget med et vanlig landsens herredsstyre.

Herr Sørensen nemner at befolkningens syn på spørsmålet er brakt tilveges i enkelte kretser, og oppfordrer meg å innhente disse uttalelser. Hvis der noen steder er avholdt folkeavstemming, er dette ukjent for meg. Derimot har jeg hørt at det skal være avholdt et par folkemøter, men resultatet av disse er ikke blitt tilsendt komiteen. Personlig tillegger jeg slike folkemøter svært liten verdi. All erfaring viser at 4—5 veltalende herrer som regel dirrigerer det hele. Både som uttrykk for folkemeninga og som rådgivende instans i en vanskelig sak, kan jeg ikke tenke meg noe mere verdiløst enn et vanlig folkemøte. Det vil også være å begynne i den gale enden hvis en setter i gang folkeavstemming uten at folk først er blitt gjort kjent med alle faktorer som har betydning for saka. Det er mitt håp at denne diskusjon i noen grad vil gjøre saka klarere.

Flertallet mener sikkert at kommunen bør deles i 3, med Rossfjord, Nordre Gisund og Søndre Gisund som egne kommuner. Men jeg trur det er svært få som er oppmerksom på at dette er spørsmål som også berører andre kommuners interesser.

En kommune bør helst være et naturlig sammenhengende område, som ikke er oppdelt ved fjorder og sund. Hillesøy og Tranøy er oppmerksom på dette, og vil derfor kvitte seg med sine «oversjøiske besiddelser», og bli reine Senja-kommuner. Men når vegnettet på Senja er ferdig, vil hele indre Senja bli et sammenhengende område. Spørsmålet er da om det er praktisk å dele dette område i 2 eller 3 kommuner. Jeg er ikke tilstrekkelig lokalkjent på Senja til å ha noen begrunnet mening om dette, eller hvor grensene bør trekkes. Men jeg skulle tru at dette problem vil bli utgreidd i løpet av sommeren. Da vil spørsmålet om hvordan Lenvik bør deles også lettere kunne finne en riktig avgjørelse.

I gamle dager var sjøen den beste kommunikasjonslinje mellom de fleste steder. No spiller derimot kommunikasjonene til lands en overveldende, og stadig aukende rolle når det gjelder nærtrafikk. Å lage til nye kommuner som er oppdelt med fjorder og sund tilhører derfor en svunnen tid: Jeg mener derfor at det eneste naturlige er at Senja-sida av Lenvik blir egen kommune, hvis den ikke blir delt mellom Tranøy og Hillesøy.

Lenvik innland danner også et naturlig hele, med Langnes i Rossfjord som geografisk centrum. Jeg antar at ca 95 % av befolkninga bur innenfor en radius av ca. 20 km. fra dette sted. Og denne avstand vil få mindre og mindre betydning etter som kommunikasjonene bedres. Der fins etter min mening ikke tilstrekkelig grunn til en ytterligere oppdeling hvis en ikkje lar seg forville av lokalpatriotisme. Men er det no så sikkert at all urett vil opphøre om f. eks. Rossfjord blir egen kommune. Hvilke sjangser har f.eks. Kårvik, Røbergshamn, Tennskjær og Målsjorda til å få gjennomført et krav som befolkningen i den mere folkerike del av kommunen stiller seg lunken til. Jeg trur de er mindre enn små. I en kommune omfattende hele Lenvik innland, vil et rettferdig krav kunne samle tilstrekkelig støtte, hvis ikke de «store» bygder samlet motsetter seg det.

Jeg tør be folk tenke nøie over disse forhold, og ikke betrakte det hele som en fotballkamp, hvor det først og fremst kommer an på at heimlaget vinner.

Hans Kjær.